

**Вінницький національний медичний університет ім.
М.І.Пирогова**

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

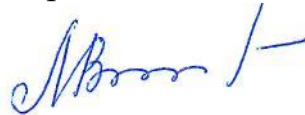
В.о. ректора ЗВО
Вікторія ПЕТРУШЕНКО

« 31 » серпня 2023 р.

«ПОГОДЖУЮ»

Завідувач кафедри ендокринології
з курсом ПДО
Марина ВЛАСЕНКО

« 30 » серпня 2023 р.

СИЛАБУС

навчальної дисципліни

«Сучасна діабетологія. Невідкладні стани в ендокринології»

(складова дисципліни «Внутрішня медицина. Практика (підготовка до ОСП(К)І»)
вибірковий блок 2 «Внутрішня медицина»

Спеціальність	222 Медицина
Освітній рівень	Магістр
Освітня програма	ОПП «Медицина», 2022
Навчальний рік	2023-2024
Кафедра	ендокринології з курсом післядипломної освіти
Контактна інформація	<i>endocrinology@vnmu.edu.ua, вул. Мічуріна, 32 (Вінницький обласний клінічний високоспеціалізований ендокринологічний центр), (0432) 531735</i>
Укладач силабусу	доцент, к.мед.н. Паламарчук А.В.

1. Статус та структура дисципліни

Статус дисципліни	Обов'язкова
Код дисципліни в ОПП та місце дисципліни в ОПП	ВБ 2.1.5 «Сучасна діабетологія. Невідкладні стани в ендокринології» (складова дисципліни «Внутрішня медицина. Практика (підготовка до ОСП(К)І») вибіркового блоку 2 «Внутрішня медицина», складова циклу дисциплін професійної підготовки
Курс/семестр	6 курс (XI - XII семестр)
Обсяг дисципліни (загальна кількість годин/ кількість кредитів ЄКТС)	30 годин / 1 кредит ЄКТС
Структура дисципліни	Практичні заняття - 25 год Самостійна робота - 5 год В цілому: аудиторні заняття – 83,3 %, самостійна позааудиторна робота – 16,7 %
Кількість змістових модулів	1
Мова викладання	українська
Форма навчання	Очна (в умовах воєнного стану, надзвичайних ситуацій або надзвичайного стану (особливого періоду) форма здобуття освіти встановлюється згідно рішень органів виконавчої влади, ВЦА, місцевого органу управління освіти та Вінницького національного медичного університету для створення безпечного освітнього середовища.

2. Опис дисципліни

Коротка анотація курсу, актуальність. Предметним напрямком програми дисципліни «Сучасна діабетологія. Невідкладні стани в ендокринології» (складова дисципліни «Внутрішня медицина. Практика (підготовка до ОСП(К)І») вибіркового блоку 2 «Внутрішня медицина» є визначати етіологічні та патогенетичні фактори цукрового діабету, аналізувати типову клінічну картину різних типів цукрового діабету, виявляти ранні прояви хронічних і гострих ускладнень цукрового діабету, призначати лабораторне та інструментальне обстеження та на підставі оцінки результатів додаткового обстеження, обґрунтовувати та встановлювати клінічний діагноз і призначати лікування відповідно до міжнародних стандартів та вивчити невідкладні стани в ендокринології, при цьому наголос робиться на створенні у студентів цілісного уявлення про ендокринну систему, вивчити етіологію, патогенез, клінічні ознаки захворювань, методи діагностики, диференційної діагностики, їх профілактику та лікування.

Передреквізити. Для успішного засвоєння дисципліни студенту необхідні знання, отримані в процесі вивчення наступних дисциплін загальної підготовки: анатомія людини, медична біологія, гістологія, цитологія та ембріологія, патоморфологія, фізіологія, патофізіологія, медична і біологічна фізика, біоорганічна та біологічна хімія, мікробіологія, вірусологія та імунологія, фармакологія, клінічна фармакологія та клінічна фармація, радіологія та радіаційна медицина, пропедевтика внутрішньої медицини.

Мета курсу та його значення для професійної діяльності. Метою навчальної дисципліни «Сучасна діабетологія. Невідкладні стани в ендокринології» (складова дисципліни «Внутрішня медицина. Практика (підготовка до ОСП(К)І») вибіркового блоку 2 «Внутрішня медицина» є формування здатності застосовувати набуті знання, уміння, навички та розуміння для вирішення типових задач діяльності лікаря в галузі охорони здоров'я, сфера застосування яких передбачена визначеними переліками синдромів та симптомів захворювань, невідкладних

станів та захворювань, що потребують особливої тактики ведення пацієнтів; лабораторних та інструментальних досліджень, медичних маніпуляцій.

Постреквізити. В процесі вивчення дисципліни набуваються знання, необхідні для успішного засвоєння дисциплін професійної підготовки, а саме: внутрішньої медицини, інфекційних хвороб, хірургії, акушерства, гінекології, інтенсивної терапії, офтальмології, дерматології, нейрохірургії, онкології та інших клінічних дисциплін, що передбачає інтеграцію викладання з цими дисциплінами та застосування отриманих знань, умінь та навичок в процесі подальшого навчання та у професійній діяльності.

3. Результати навчання.

Після успішного вивчення дисципліни здобувач зможе:

1. проводити опитування і клінічне обстеження хворих із порушенням вуглеводного обміну та із невідкладними станами при захворюваннях ендокринної системи й аналізувати їх результати;
2. визначати етіологічні та патогенетичні фактори цукрового діабету та невідкладних станів при захворюваннях ендокринної системи;
3. аналізувати типову клінічну картину, виявляти клінічні варіанти та ускладнення цукрового діабету та невідкладних станів при захворюваннях ендокринної системи;
4. встановлювати попередній діагноз порушень вуглеводного обміну та невідкладних станів при захворюваннях ендокринної системи;
5. призначати лабораторне та інструментальне обстеження хворих із порушенням вуглеводного обміну та невідкладними станами при захворюваннях ендокринної системи;
6. на підставі оцінки результатів лабораторного та інструментального обстеження, проводити диференційний діагноз, обґрунтовувати та встановлювати клінічний діагноз цукрового діабету та невідкладних станів при захворюваннях ендокринної системи;
7. визначати необхідний режим праці та відпочинку при лікуванні цукрового діабету;
8. визначати необхідне лікувальне харчування при лікуванні цукрового діабету;
9. призначати лікування, в тому числі прогноз-модифікуюче, цукрового діабету та їх ускладненнях;
10. визначати тактику надання екстреної медичної допомоги на підставі діагнозу невідкладного стану;
11. надавати екстрену медичну допомогу на підставі діагнозу невідкладного стану;
12. проводити первинну і вторинну профілактику цукрового діабету;
13. оцінювати прогноз та працездатність хворих із цукровим діабетом;
14. вести медичну документацію;
15. дотримуватися вимог етики, біоетики та деонтології у своїй фаховій діяльності.
16. використовувати уніфіковані клінічні протоколи щодо надання медичної допомоги, що розроблені на засадах доказової медицини.

4. Зміст та логістика дисципліни

Модуль «Сучасна діабетологія. Невідкладні стани в ендокринології» (складова дисципліни «Внутрішня медицина. Практика (підготовка до ОСП(К)І)» вибірковий блок 2 «Внутрішня медицина»	11-12 семестр 30 год/1 кредит	Практичні заняття №№ 1-5 Теми для самостійного опрацювання №№ 1-5
--	----------------------------------	--

Дисципліна включає 5 тем, які складають 1 змістовий модуль.

Модуль «Сучасна діабетологія. Невідкладні стани в ендокринології»

Тема 1. Ведення хворого з некомпенсованими формами цукрового діабету

Критерії діагностики цукрового діабету та інших категорій гіперглікемії. Цукровий діабет. Класифікація цукрового діабету: тип 1, тип 2, автоімунний, MODY діабет. Диференціально-діагностичне значення клінічних проявів і даних додаткових лабораторних та інструментальних методів дослідження.

Хронічні ускладнення цукрового діабету. Діабетичні ангіо- та нейропатії (діабетична ретинопатія, нефропатія, нейропатія, діабетична стопа, хайропатія). Діагностика. Немедикаментозне та медикаментозне лікування хронічних ускладнень цукрового діабету.

Ведення хворого з різними формами цукрового діабету.

Тема 2. Лікування різних типів цукрового діабету.

Цукровий діабет 1 та 2 типу, некомпенсовані форми. Тактика ведення хворого відповідно до сучасних стандартів. Немедикаментозне та медикаментозне лікування цукрового діабету. Інсулінотерапія при цукровому діабеті. Види інсулінових помп. Сучасні системи моніторингу рівня глюкози.

Цукровий діабет і серцево-судинні захворювання. Тактика ведення пацієнтів.

Тема 3. Невідкладна діабетологія. Гіпоглікемії, гіпоглікемічна кома. Кетоз, кетоацидоз, кетоацидотична кома. Молочнокислий ацидоз. Гіперосмолярні стани.

Тема 4. Невідкладна тиреоїдологія. Синдром тиреотоксичного серця. Тиреотоксичний криз. Гіпотиреоїдна кома. Порушення фосфорно-кальцієвого обміну при патології прищитовидних залоз.

Тема 5. Невідкладні стани при порушенні функції наднирників. Аддісонічний криз. Гіпопітутаризм, гостра гіпопітутарна недостатність. Гіпертензивна криза при синдромі Кона. Адреногенітальний синдром: сільвтрачаюча форма. Гіпонатріємія: зміни натрійуретичного гормону.

Практичні заняття передбачають теоретичне обґрунтування основних питань теми та засвоєння наступних практичних навичок:

- 1) з'ясування скарг хворого, анамнезу захворювання та життя, проведення опитування за органами та системами;
- 2) проведення фізикального обстеження хворого та визначення основних симптомів/синдромів захворювання;
- 3) аналіз результатів лабораторного та інструментального дослідження;
- 4) встановлення діагнозу;
- 5) призначення лікування;
- 6) визначення заходів первинної та вторинної профілактики;

На практичних заняттях студенти курують 1-2 хворих із захворюваннями та станами, що відповідають тематиці заняття, з наступним обговоренням правильності встановлення діагнозу, диференціальної діагностики та лікувальних заходів із застосуванням засад доказової медицини і у відповідності до Національних та міжнародних настанов і протоколів; розглядають результати додаткових методів дослідження (лабораторних та інструментальних), які застосовуються при діагностиці і проведенні диференційного діагнозу, розгляд яких передбачений темою практичного заняття, розв'язують клінічні ситуаційні задачі та тестові завдання.

Самостійна робота студента передбачає підготовку до практичних занять, опрацювання практичних навичок. Оцінка самостійної роботи студента, яка передбачена в темі поряд з аудиторною роботою, оцінюється під час поточного контролю теми на відповідному занятті. Календарні плани практичних занять, тематичний план самостійної поза аудиторної роботи опубліковані на сайті кафедри.

Маршрут отримання матеріалів: Кафедра ендокринології/Студенту/Очна форма навчання/ Медицина/ 6 курс/Навчально-методичні матеріали/ або за посиланням [https://www.vnmu.edu.ua/кафедра ендокринології#](https://www.vnmu.edu.ua/кафедра%20ендокринології#). Доступ до матеріалів здійснюється з корпоративного акаунту студента s000XXX@vnmu.edu.ua.

5. Форми та методи контролю успішності навчання

Поточний контроль на практичних заняттях	Методи: усне або письмове опитування, тестування, електронне опитування, розв'язання ситуаційних задач, трактування та оцінка результатів лабораторних та інструментальних досліджень, виписка рецептів.
Підсумковий контроль (залік) по завершенню циклу	Згідно положення про організацію освітнього процесу у ВНМУ ім.М.І.Пирогова (посилання https://www.vnmu.edu.ua/Загальна_інформація/Основні_документи)
Засоби діагностики успішності навчання	Теоретичні питання, тести, клінічні ситуаційні задачі, практичні завдання, демонстрація практичних навичок, клінічний розбір хворих.

6. Критерії оцінювання

Оцінювання знань здійснюється згідно Положення про організацію освітнього процесу у ВНМУ ім.М.І.Пирогова (посилання https://www.vnmu.edu.ua/Загальна_інформація/Основні_документи)

Поточний контроль	За чотирьох бальною системою традиційних оцінок: 5 «відмінно», 4 «добре», 3 «задовільно», 2 «незадовільно»
Контроль практичних навичок	За чотирьох бальною системою традиційних оцінок
Залік	За 200-бальною шкалою (середня арифметична оцінка за семестр конвертується в бали) Зараховано: від 122 до 200 балів Не зараховано: менше 122 балів (див.Шкалу оцінювання)

Критерії оцінювання знань студента

Оцінювання усної/письмової відповіді під час поточного контролю

Оцінка **“Відмінно”** виставляється за роботу, в якій студент вірно відповів на всі запитання згідно до теми. Відповіді мають глибокий, змістовний та конкретний характер. Студент повинен знати особливості клінічних проявів захворювань ендокринної системи, загальні принципи діагностики хвороб ендокринної системи, принципи їх лікування.

Оцінка **“Добре”** виставляється за роботу, в якій студент вірно відповів на 75% запитань і показав достатньо змістовні знання з тих питань, що відбивають основні розділи навчальної програми. Студент повинен знати особливості клінічних проявів захворювань ендокринної системи, загальні принципи діагностики, лікування та профілактику.

Оцінка **“Задовільно”** виставляється за роботу, в якій студент вірно відповів на 50% запитань. Відповіді неповні, здебільшого обмежуються простим переліком складників, ознак, рис, без найменших подробиць. Студент повинен володіти обов'язковим мінімумом знань щодо теоретичних та практичних знань з ендокринології.

Оцінка **“Незадовільно”** виставляється за роботу, в якій студент не дав жодної правильної відповіді або дав лише приблизну відповідь на два запитання. Студент не володіє обов'язковим мінімумом знань з питань ендокринології.

Оцінювання виконання практичних навичок під час поточного контролю

Оцінка **«відмінно»** виставляється студенту, який, знає хід та послідовність фізикального обстеження пацієнта, демонструє правильне виконання необхідних практичних навичок та вірно з чіткими формулюваннями узагальнень та висновків оформляє протокол обстеження пацієнта.

Оцінка **«добре»** виставляється студенту, який допускає неточності при проведенні фізикального обстеження пацієнта, але здатний самостійно виявити допущені помилки та

може продемонструвати виконання практичної навички в цілому, оформляє протокол обстеження пацієнта.

Оцінка «**задовільно**» виставляється студенту, який знає основи практичного завдання, але зазнає труднощів при проведенні фізикального обстеження пацієнта, не може продемонструвати повну правильну послідовність практичних навичок, не може трактувати в повному обсязі результати проведених досліджень, неохайно оформляє протокол обстеження пацієнта.

Оцінка «**незадовільно**» виставляється студенту, який не може продемонструвати виконання практичної навички, зазнає значних труднощів при проведенні фізикального обстеження пацієнта, порушує порядок виконання практичної роботи, не реєструє хід роботи в протоколі обстеження пацієнта.

Оцінювання виконання тестових завдань під час поточного контролю

Оцінка «**відмінно**» виставляється студенту, який при проведенні тестового контролю допускається не більше 10% неправильних відповідей (обсяг правильних відповідей 90-100%). Під час розв'язання клінічно-орієнтованих тестових завдань надає правильні відповіді на всі питання до тесту.

Оцінка «**добре**» виставляється студенту, який під час тестового контролю допускає не більше 20% помилок. (обсяг правильних відповідей 80-89%). Під час розв'язання клінічно-орієнтованих тестових завдань надає правильні відповіді на більшість питань до тесту.

Оцінка «**задовільно**» виставляється студенту, який робить помилки не більш, ніж в 40% тестових завдань (обсяг правильних відповідей 60,5-79%). Під час розв'язання клінічно-орієнтованих тестових завдань надає правильні відповіді тільки на деякі питання до тесту.

Оцінка «**незадовільно**» виставляється студенту, який при тестовому опитуванні правильно розв'язує менше 60% тестових завдань. Під час розв'язання клінічно-орієнтованих тестових завдань не може надати правильні відповіді на питання до тесту.

Оцінювання самостійної роботи студента

Самостійна робота студента, яка передбачена в темі поряд з аудиторною роботою, оцінюється під час поточного контролю теми на відповідному занятті.

Оцінка «**відмінно**» виставляється студенту, який володіє клінічним мисленням та глибоко і всебічно розкриває проблему, логічно викладає основні питання, наводить приклади із сучасних медичних інформаційних джерел. Він уміє пов'язати матеріал даної теми з вивченими раніше розділами, що свідчить здатність аналізувати вивчений матеріал.

Оцінка «**добре**» виставляється студенту, який знає і добре володіє теоретичним матеріалом, грамотно розкриває основні питання теми та її медичне значення, але при цьому не виходить за межі підручника, методичних рекомендацій.

Оцінка «**задовільно**» виставляється студенту, який розкриває базові поняття та визначення з рекомендованої теми, але не розкриває її повністю, не розуміє медичних аспектів теми, не може пов'язати теоретичний матеріал із практикою.

Під час оцінювання засвоєння кожної теми здобувачу освіти виставляються оцінки за 4-бальною (традиційною) шкалою з використанням прийнятих та затверджених критеріїв оцінювання дисциплін. При цьому враховуються усі види робіт, передбачені методичною розробкою для вивчення теми. Здобувач освіти повинен отримати оцінку з кожної теми.

Нарахування балів за дисципліну проводять згідно чинного положення про організацію освітнього процесу у ВНМУ ім. М.І.Пирогова шляхом конвертації середньої арифметичної оцінки поточної успішності здобувача освіти за універсальною 200-бальною шкалою. До нарахованих балів за поточну успішність додаються індивідуальні бали (за умови їх зарахування на підставі успішного виконання індивідуальних завдань).

Нарахування індивідуальних балів здійснюють на підставі Положення про організацію освітнього процесу у Вінницькому національному медичному університеті імені М.І.Пирогова.

Бали за індивідуальну роботу (ІРС) нараховуються здобувачеві лише при успішному їх

виконанні та захисті.

Кількість балів, яка нараховується за різні види індивідуальних завдань, залежить від їх обсягу та значимості, але становить не більше 12 балів. Вони додаються до суми балів, набраних ЗО за поточну навчальну діяльність.

- **12 балів, які додаються до оцінки з дисципліни - додаються за** призові місця на міжвузівських олімпіадах з дисципліни та міжвузівських і міжнародних (закордонних) наукових конференціях з наявністю друкованої роботи.

- **11-10 балів - додаються за** призові місця на внутрішньовузівських олімпіадах і наукових конференціях з наявністю друкованої роботи.

- **10 балів - даються до оцінки з дисципліни за** участь (якщо ЗО брав участь, але не отримав призового місця) у міжвузівських олімпіадах з дисципліни та міжвузівських і міжнародних (закордонних) наукових конференціях з наявністю друкованої роботи.

- **8 балів - додаються до оцінки з дисципліни за** участь (якщо ЗО брав участь, але не отримав призового місця) у внутрішньовузівських олімпіадах, наукових конференціях закладу з наявністю друкованої роботи.

- **6 балів - додаються до оцінки з дисципліни за** виготовлення на кафедрі препаратів, схем, таблиць мультимедійного забезпечення та відеофільмів - з урахуванням важливості виконаної роботи.

Максимальна кількість балів , яку може отримати здобувач освіти після засвоєння дисципліни, – 200 балів. **Мінімальна кількість балів** становить **122 бали.**)

Результати складання студентом заліку фіксуються у відомості успішності із зазначеною кількістю балів та відміткою «зараховано» або «незараховано». Здобувачу освіти не зараховують дисципліну, якщо кількість отриманих балів менше 122, або вивчення дисципліни виконано в неповному обсязі, про що свідчить академічна заборгованість .

7. Політика навчальної дисципліни/курсу

Студент має право на отримання якісних освітніх послуг, доступ до сучасної наукової та навчальної інформації, кваліфіковану консультативну допомогу під час вивчення дисципліни та опанування практичними навичками. Політика кафедри під час надання освітніх послуг є студентоцентрованою, базується на нормативних документах Міністерства освіти та Міністерства охорони здоров'я України, статуті університету та порядку надання освітніх послуг, регламентованого основними положеннями організації навчального процесу в ВНМУ ім.М.І.Пирогова та засадах академічної доброчесності.

Дотримання правил розпорядку ВНМУ, техніки безпеки відповідно до Правил внутрішнього розпорядку ВНМУ та правила поведінки при сигналі «ПОВІТРЯНА ТРИВОГА».

Вимоги щодо підготовки до практичних занять. Студент повинен бути підготовленим до практичного заняття, тестові завдання до поточної теми мають бути розв'язані у робочому зошиті, схеми та таблиці заповнені.

На заняття слід приходити вчасно, без запізнення. Студент, який запізнився більше, ніж на 10 хвилин на заняття, не допускається до останнього і повинен його відпрацювати в установленому порядку.

На практичних заняттях студент має бути одягнений в робочу форму (медичний халат, шапочка). Студенти, які не мають робочої форми, не допускаються до заняття.

Студент повинен дотримуватись правил безпеки на практичних заняттях та під час знаходження у приміщеннях кафедри.

Під час обговорення теоретичних питань студенти мають демонструвати толерантність, ввічливість та повагу до своїх колег та викладача; при виконанні практичних завдань робоче місце має зберігатись у порядку та бути прибраним після виконання практичної роботи.

Використання мобільних телефонів та інших електронних девайсів. Використання мобільних телефонів та інших електронних пристроїв на занятті допускається тільки під час електронного тестування або опитування.

Академічна доброчесність. Під час вивчення дисципліни студент має керуватись Кодексом академічної доброчесності ВНМУ ім.М.І.Пирогова (<https://www.vnmu.edu.ua/> загальна інформація/ Основні документи/ Кодекс академічної доброчесності). При порушенні норм академічної доброчесності під час поточного та підсумкових контролів студент отримує оцінку «2» та повинен її відпрацювати своєму викладачу в установленому порядку протягом двох тижнів після отриманої незадовільної оцінки.

Пропуски занять. Пропущені заняття відпрацьовуються в порядку, установленому в Положенні про організацію освітнього процесу у ВНМУ ім.М.І.Пирогова (посилання <https://www.vnmu.edu.ua/> Загальна інформація/Основні документи) у час, визначений графіком відпрацювань (опублікований на сайті кафедри <https://www.vnmu.edu.ua/> кафедра ендокринології#) черговому викладачу. Для відпрацювання пропущеного заняття студент має надати заповнений протокол робочого зошиту з відповідної теми, пройти тестування та письмово чи усно відповісти на питання до теми заняття.

Порядок допуску до підсумкового контролю з дисципліни наведений в Положенні про організацію освітнього процесу у ВНМУ ім.М.І.Пирогова (посилання <https://www.vnmu.edu.ua/> Загальна інформація/Основні документи). До підсумкового контролю допускаються студенти, які не мають пропущених невідпрацьованих практичних занять та лекцій та отримали середню традиційну оцінку не менше «3».

Додаткові індивідуальні бали. Індивідуальні бали з дисципліни студент може отримати за індивідуальну роботу, обсяг якої оприлюднений на сайті кафедри в навчально-методичних матеріалах дисципліни, кількість балів визначається за результатами ІРС згідно Положенню про організацію освітнього процесу у ВНМУ ім.М.І.Пирогова (посилання <https://www.vnmu.edu.ua/> Загальна інформація/Основні документи).

Вирішення конфліктних питань. При виникненні непорозумінь та претензій до викладача через якість надання освітніх послуг, оцінювання знань та інших конфліктних ситуацій, студент повинен подати спершу повідомити про свої претензії викладача. Якщо конфліктне питання не вирішено, то студент має право подати звернення до завідувача кафедри згідно Положення про розгляд звернень здобувачів вищої освіти у ВНМУ ім.М.І.Пирогова (<https://www.vnmu.edu.ua/> Загальна інформація/Основні документи).

Політика в умовах дистанційного навчання. Порядок дистанційного навчання регулюється Положенням про запровадження елементів дистанційного навчання у ВНМУ ім.М.І.Пирогова (<https://www.vnmu.edu.ua/> Загальна інформація/Основні документи). Основними навчальними платформами для проведення навчальних занять є Microsoft Team, Google Meets. Порядок проведення практичних занять та лекцій, відпрацювань та консультацій під час дистанційного навчання оприлюднюється на веб-сторінці кафедри (<https://www.vnmu.edu.ua/> кафедра ендокринології/ Студенту або <https://www.vnmu.edu.ua/> кафедра ендокринології/ Новини).

Зворотній зв'язок з викладачем здійснюється через месенджери (Viber, Telegram, WhatsApp) або електронну пошту (на вибір викладача) в робочий час.

8. **Навчальні ресурси** Навчально-методичне забезпечення дисципліни оприлюднено на сайті кафедри. Маршрут отримання матеріалів <https://www.vnmu.edu.ua/> кафедра ендокринології/ Студенту.

1). Основна література:

1. Ендокринологія: підручник. За ред. Ю.І. Комісаренко, Г.П. Михальчишин - Вид. 5, перероб. та доп. – Вінниця. Нова Книга, 2020. – 536с.
2. Ендокринологія: підручник (П.М. Боднар, Г.П. Михальчишин, Ю.І. Комісаренко та ін.) За ред. професора П.М. Боднара, - Вид. 4, перероб. та доп. – Вінниця. Нова Книга, 2017. – 456с.
3. Эндокринология. Учебник: П.Н. Боднар, Г.П. Михальчишин, Ю.И. Комиссаренко и др. Под ред.: проф. П.Н. Боднара. – Винница. Нова Книга, 2016. – 488с.
4. Endocrinology: Textbook (Ed. by prof. Petro M. Bodnar. – 4th ed. – Vinnytsia: Нова Книга, 2017. – 328 pp.
5. Davidson's Principles and Practice of Medicine, 23rd Edition, 2018.
6. USMLE Step 2 CK Lecture Notes 2017: Internal Medicine (Kaplan Test Prep). - 2016. - Published by Kaplan Medical. - 474 pages.

2). Додаткова література:

1. Власенко М.В., Біляєва К.С., Паламарчук А.В. та ін. Лабораторна діагностика, діагностичні тести в ендокринології. - Видавничий дім Медкнига, Київ. – 2021. – 120с.
2. Власенко М.В., Паламарчук А.В. Діагностика та лікування хворих із вузловою формою зоба. – Вінниця. –2019.- 72 с.
3. Власенко М.В., Вернигородський В.С., Паламарчук А.В. та ін. Інтенсивна терапія в ендокринології. Навч.-метод. посіб. — К.: Видавничий дом «Медкнига», 2021. — 144 с.
4. Наказ МОЗ України №151 від 26.01.2023 «Уніфікований клінічний протокол первинної, екстреної, та спеціалізованої медичної допомоги «Цукровий діабет 1 типу у дорослих».
5. Клінічна настанова, заснована на доказах «Цукровий діабет». Київ 2022.
6. Наказ МОЗ України від 28.02.2023 №413 Стандарти медичної допомоги «Цукровий діабет у дітей»
7. Наказ МОЗ України «Стандарт медичної допомоги вроджений гіпотиреоз»ю
8. Наказ МОЗ України від 14.09.2021 №1946 Уніфікований клінічний протокол первинної, вторинної (спеціалізованої) та третинної (високоспеціалізованої) медичної допомоги «Нецукровий діабет».
9. Наказ МОЗ України від 03.12.2023 №427 Стандарти медичної допомоги «Ожиріння у дорослих».
10. Стандарти надання медичної допомоги хворим з патологічними станами щитоподібної та прищитоподібних залоз в умовах дії негативних чинників довкілля (видання 3, розширене) / За ред. О.В. Камінського. – Харків: «Юрайт», 2017.–312с.
11. 100 избранных лекций по эндокринологии. / Под ред. Ю.И. Караченцева, А.В. Казакова, Н.А. Кравчун, И.М. Ильиной. – Х: 2015. – 948 с.
12. International Textbook of Diabetes Mellitus, 2 Volume Set. Ed. by R.A. Defronzo, E. Ferrannini, P. Zimmet, G. Alberti. 4th Edition, 2015. – 1228 p.
13. Harrison's Endocrinology. Ed. by J. Larry Jameson, Mc Graw – Hill., New York, Chicago, Toronto. e.a. 4rd edition, 2016. - 608 p.
14. Williams Textbook of Endocrinology. Ed. by Henry M. Kronenberg, Shlomo Melmed, Kenneth S. Polonsky, P. Reed Larsen. Saunders. 13 edition, 2015. – 1936 p.

3). Електронні ресурси:

1. Вінницький національний медичний університет ім. М.І. Пирогова: <http://vnmu.edu.ua>
 2. Бібліотека Вінницького національного медичного університет ім. М.І. Пирогова: <http://library.vnmu.edu.ua>
 3. Центр тестування <https://www.testcentr.org.ua/uk/>
 4. МОЗ України <https://moz.gov.ua/>
 5. Центр громадського здоров'я МОЗ України <https://phc.org.ua/kontrol-zakhvoryuvan>
 6. Всесвітня організація охорони здоров'я <https://www.who.int/ru/home#>
 7. <http://www.iem.net.ua>
 8. <http://www.ipep.com.ua>
 9. <http://www.endosurg.com.ua>
 10. <http://www.endocrinology.mif-ua.com>
 11. <http://www.vitapol.com.ua>
- Англійською мовою:
12. <http://www.diabetes.org>
 13. <http://care.diabetesjournals.org>
 14. <http://www.oxfordmedicaleducation.com/>
 15. <https://www.thyroid.org>

4). Презентації лекцій, Методичні рекомендації до практичних занять та СРС, Консультації (один раз на тиждень згідно графіку консультацій)

9. **Розклад та розподіл груп по викладачам** опублікований на веб-сторінці кафедри ((<https://www.vnmu.edu.ua/> кафедра ендокринології/ Студенту).
10. **Питання до підсумкового контролю дисципліни** опубліковані на веб-сторінці кафедри ((<https://www.vnmu.edu.ua/> кафедра ендокринології/ Студенту).

Силабус з дисципліни «Сучасна діабетологія. Невідкладні стани в ендокринології» (складова дисципліни «Внутрішня медицина. Практика (підготовка до ОСП(К)І») вибірковий блок 2

«Внутрішня медицина» обговорено та затверджено на засіданні кафедри ендокринології з курсом післядипломної освіти ВНМУ ім. М.І. Пирогова (Протокол № 1 від 29 серпня 2022 р.)

Відповідальний за курс

підпис

доц. ЗВО Анатолій ПАЛАМАРЧУК
прізвище та ініціали

Завідувач кафедри

підпис

проф. ЗВО Марина ВЛАСЕНКО
прізвище та ініціали